

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

Diplomska naloga

**PRAVNA UREDITEV PRANJA
DENARJA V RS**

Kaja Režek

Koper, 2008

Mentor: viš. pred. mag., Elizabeta Zirnstein

POVZETEK

V diplomski nalogi obravnavam problematiko pranja denarja in financiranja terorizma. V njej predstavljam pojem pranja denarja, organiziranost Urada Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja, zakonodajo na tem področju v državi in najpomembnejše pravne akte različnih mednarodnih organizacij.

Podrobneje predstavljam predvsem nov Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. Pri tem sem prišla do ugotovitve, da so bile z omenjenim zakonom uvedene nekatere bistvene novosti, ki so zelo pomembne za uspešen boj proti pranju denarja in financiranju terorizma.

Ugotovila sem tudi, da država lahko dobre rezultate pri odkrivanju in preprečevanju pranja denarja ter financiranja terorizma doseže le s sprejemom in spoštovanjem ustrezne zakonodaje, pa tudi sodelovanjem med pristojnimi organi znotraj države in z mednarodnim sodelovanjem.

Ključne besede: pranje denarja, financiranje terorizma, mednarodne organizacije, Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, Urad RS za preprečevanje pranja denarja.

SUMMARY

Within the overall substantive context of money laundering and terrorist financing, this dissertation deals with the phenomenon of money laundering as such, organisational structure of the Office for Money Laundering Prevention of the Republic of Slovenia, relevant Slovenian legislation and most important legal acts of various international organisations.

With my diploma thesis, I am providing an in depth insight into the Slovenian relatively new Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing Act which also led me to the conclusion that this act introduces certain substantial novelties that shall play a vital role in efforts to successfully fight money laundering and terrorist financing.

Analysis of the given matter has also led me to an inevitable conclusion that good results in the area of detection and prevention of money laundering and terrorist financing can only be reached if underpinned by enforcement of adequate legislation and co-operation not only between authorised national bodies but also on the international level.

Keywords: money laundering, terrorist financing, international organisations, Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing Act, Office for Money Laundering Prevention of the Republic of Slovenia

UDK: 343.37(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Opredelitev problema in teoretičnih izhodišč	1
1.2	Namen in cilji diplomskega dela	2
1.3	Predvidene metode za doseganje ciljev	3
1.4	Predvidene predpostavke in omejitve pri obravnavanju problema	3
2	Pranje denarja	5
2.1	Zgodovina pranja denarja	5
2.2	Umazani denar	5
2.3	Predhodna kazniva dejanja	6
2.4	Faze pranja denarja	7
2.5	Tehnike pranja denarja	8
2.5.1	Fizični prenosi – tihotapljenje gotovine	8
2.5.2	Drobljenje	8
2.5.3	Uporaba gospodarstva in prostih trgovinskih con	9
2.5.4	Igre na srečo	9
2.5.5	Uporaba sodobnih bančnih storitev	9
2.5.6	Združevanje tehnik pranja denarja	10
3	Mednarodne aktivnosti na področju pranja denarja	11
3.1	Organizacija združenih narodov	11
3.2	Svet Evrope	13
3.3	Svet Evropske unije	15
3.4	Projektna skupina za finančno ukrepanje (FATF)	15
3.5	Mednarodna delovna skupina EGMONT	16
4	Pranje denarja v Republiki Sloveniji	19
4.1	Zakonodaja na področju pranja denarja v Republiki Sloveniji	19
4.2	Urad RS za preprečevanje pranja denarja	20
4.3	Organiziranost urada	21
5	Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma	23
5.1	Razlogi za sprejem novega zakona	23
5.2	Novosti zakona	23
5.3	Podrobno o vsebini Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma	24
5.3.1	Zavezanci	24
5.3.2	Naloge in obveznosti organizacij	27
5.3.3	Naloge in pristojnosti urada	36
5.3.4	Naloge državnih organov in nosilcev javnih pooblastil	40
5.3.5	Nadzor	41
5.3.6	Kazenske sankcije	41

5.4 Podzakonski akti	42
6 Sklep.....	45
Literatura	49
Pravni viri	49
Viri.....	50

SLIKA

Slika 4.1 Organigram z organizacijskimi enotami Urada 21

KRAJŠAVE

RS	Republika Slovenija
ZPPDFT	Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranje terorizma
KZ	kazenski zakonik
FATF	Financial Action Task Force
OZN	Organizacija združenih narodov
FIU	Financial Intelligence Unit

1 UVOD

1.1 Opredelitev problema in teoretičnih izhodišč

Namen številnih kaznivih dejanj je pridobivanje protipravne premoženjske koristi za posameznika ali skupino, ki je pri izvršitvi posameznega kaznivega dejanja sodelovala. Denar, pridobljen s kaznivimi dejanji, označujemo s pojmom 'umazani denar'. Cilj kriminalcev je, da z uporabo različnih tehnik 'pranja denarja' poskušajo prikriti njegov nezakonit izvor.

Uporaba pojma pranja denarja sega v dvajseta leta prejšnjega stoletja, in sicer v obdobje prohibicije v Združenih državah Amerike. Posamezni storilci kaznivih dejanj, še v večji meri pa organizirane kriminalne združbe, so sredstva, pridobljena s preprodajo alkohola, organiziranja stav in prostitucije, vlagali v javne pralnice, kjer je bil način plačila gotovina. Denar, ki je bil prikazan kot dobiček pralnice, se je kot zakonito pridobljen vrnil v plačilni promet. Širši javnosti je pojem pranja denarja postal poznan, ko se je pojavil v časopisnem članku o 200.000 USD, namenjenih republikanski predvolilni kampanji v Združenih državah Amerike, ki je bil opran v Mehiki. Navedene transakcije so predstavljale del znane afere Watergate (Šeme Hočevar 2007, 17)

Organizirane kriminalne skupine z izvrševanjem različnih kaznivih dejanj (trgovina z mamili, tihotapstvo, gospodarska kazniva dejanja ...) pridobivajo ogromne vsote denarja, kar je tudi njihov osnovni cilj. Organizirana kriminalna skupina je vsaka skupina z neko obliko formalizirane strukture, katere glavna naloga je pridobivanje denarja z ilegalnimi aktivnostmi. Skupine svoj položaj vzdržujejo z uporabo sile in grožnje, korupcijo javnih uslužbencev, izsiljevanjem in imajo vpliv na pomembne ljudi na posameznem območju ali v državi (Dobovšek 1997, 13). Problematika, povezana z organiziranim kriminalom, se v svetu nenehno povečuje, vse večji so 'zaslužki' organiziranih kriminalnih skupin in čedalje večja je potreba po pranju umazanega denarja. Ob zavedanju globalne problematike pranja denarja, ki je še večji pomen dobila ob ugotovitvah, da se del umazanega denarja porabi tudi za delovanje terorističnih organizacij, mednarodna skupnost temu fenomenu namenja vse večjo pozornost. Navedeno se kaže predvsem v težnji, da se vse večje število držav vključuje v odkrivanje in preprečevanje pranja denarja, da se krepí mednarodno sodelovanje in da se nacionalne zakonodaje prilagajajo različnim mednarodnim standardom (Šeme Hočevar 2007, 17).

V Sloveniji pranje denarja ni tako žgoč problem, kot je morda v nekaterih ostalih državah po svetu. Razlog je verjetno v tem, da smo se dovolj zgodaj zavedli problema in kot prvi izmed držav Srednje in Vzhodne Evrope sprejeli ustrezne ukrepe. Prvi Zakon o preprečevanju pranja denarja je bil sprejet že leta 1994 (Uradni list RS, št. 36/94). Dne 1. 1. 1995 je kot organ v sestavi Ministrstva za finance RS začel delovati Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju urad), istočasno pa je bilo kaznivo dejanje pranja denarja tudi prvič inkriminirano v Kazenskem zakoniku RS (v nadaljevanju KZ) (Uradni list RS, št. 36/94). Vendar delo s tem še zdaleč ni končano. Z novimi spremembami predpisov v Evropski uniji, Svetu Evrope, Organizaciji združenih narodov, Projektni skupini za finančno ukrepanje (Financial Action Task Force oziroma FATF, v nadaljevanju skupine) in v mednarodnih finančnih krogih, postaja vse bolj pomembno, da posamezne države svojo zakonodajo dopolnjujejo ter usklajujejo z zahtevami mednarodne skupnosti.

Slovenija je na tem področju uspešna in v svoji zakonodaji spoštuje vse mednarodne zahteve ter postavljene standarde.

1.2 Namen in cilji diplomskega dela

Za obravnavano temo sem se odločila zato, ker je problematika odkrivanja in preprečevanja pranja denarja v zadnjem obdobju globalno zelo pomembna tema, širši javnosti v Sloveniji pa je še manj poznana. Kot sem že navedla, Slovenija svojo zakonodajo na obravnavanem področju sprotno usklajuje z vsemi mednarodnimi zahtevami in standardi. V letu 2005 je bil na ravni Evropske unije pripravljen nov akt, in sicer Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/60/ES z dne 26. oktobra 2005 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma, bolj znana kot III. direktiva. Ta direktiva je namreč nadomestila Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta št. 2001/97/ES, ki je bila naslednica Direktive Sveta št. 91/308/EGS. Določbe direktive je bilo potrebno v nacionalne zakonodaje držav članic Evropske unije vnesti do 15. 12. 2007. Zaradi uskladitve slovenske zakonodaje z novim evropskim pravnim redom, je bil pripravljen nov Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju: ZPPDFT), ki je stopil v veljavo 22. 7. 2007 (Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma).

Namen mojega diplomskega dela je celovita predstavitev fenomena boja proti pranju denarja in financiranju terorizma, mednarodnih institucij, borbe proti pranju denarja in financiranju terorizma v Republiki Sloveniji ter predvsem opozoriti na novosti, ki jih na tem področju uvaja novi ZPPDFT. Ciljev diplomske naloge je več, in sicer: predstavitev razlogov za sprejem novega zakona, novosti novega zakona, podrobno predstaviti vsebino ZPPDFT, predstaviti mednarodne organizacije na področju pranja denarja ter predstaviti pojem pranja denarja. S svojim diplomskim delom pa zasledujem tudi cilj, da bi čim širši krog javnosti, predvsem pa študenti, ki se bodo seznanili z vsebino mojega diplomskega dela, spoznal obravnavano problematiko, ki je, kot kažejo dogodki v svetu, čedalje bolj žgoča.

1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev

Diplomsko delo bom pripravila na podlagi prebrane in analizirane strokovne literature, ki se nanaša na problematiko odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Podrobno bom analizirala stanje na tem področju v Republiki Sloveniji ter proučila nove mednarodne standarde in njihovo vključitev v ZPPDFT. Pri pisanju diplomskega dela bom uporabila metodo analize, primerjalno metodo in metodo povzemanja tujih ugotovitev.

1.4 Predvidene predpostavke in omejitve pri obravnavanju problema

Področje odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma je globalni problem, ki je predmet dela različnih mednarodnih organizacij in delovnih skupin. Plod njihovega dela so tudi različni mednarodni standardi, ki jih morajo v svojih zakonodajah upoštevati posamezne države. Moja predpostavka je, da je Republika Slovenija pri pripravi ZPPDFT upoštevala vse zahteve mednarodne skupnosti. Pri predstavitvi statističnih podatkov pa obstaja omejitev, in sicer statistični podatki s področja pranja denarja ne prikazujejo dejanskega stanja, saj je število storjenih kaznivih dejanj bistveno večje od števila odkritih.

2 PRANJE DENARJA

2.1 Zgodovina pranja denarja

Pranje denarja se je dejansko pojavilo v trenutku, ko je prihodek, izvirajoč iz kriminalnih dejavnosti, presegal potrebo storilcev kaznivih dejanj po zadovoljevanju osebnih potrošnih potreb in ko so institucije za preprečevanje ter zatiranje kriminala začele slediti premoženju nezakonitega izvora, ga zasegati ter uporabljati kot dokazno gradivo v sodnem procesu.

Uporaba pojma pranja denarja sega v dvajseta leta prejšnjega stoletja, in sicer v obdobje prohibicije v Združenih državah Amerike. Posamezni storilci kaznivih dejanj, še v večji meri pa organizirane kriminalne združbe, so sredstva, pridobljena s preprodajo alkohola, organiziranja stav in prostitucije, vlagali v javne pralnice, kjer je bil način plačila gotovina. Denar, ki je bil prikazan kot dobiček pralnice, se je kot zakonito pridobljen vrnil v plačilni promet. Širši javnosti je pojem pranja denarja postal poznan, ko se je pojavil v časopisnem članku o 200.000 USD, namenjenih republikanski predvolilni kampanji v Združenih državah Amerike, ki je bil opran v Mehiki. Navedene transakcije so predstavljale del znane afere Watergate (Šeme Hočevar 2007, 17).

Termin pranja denarja se je v javnosti začel pogosteje uporabljati v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je s tem globalnim problemom začela ukvarjati širša mednarodna skupnost. Takrat so se začele s tem problemom ukvarjati različne mednarodne institucije, v številnih državah pa so začeli ustanavljati organe za boj proti pranju denarja (FIU) in v mnogih kazenskih zakonikih je bilo pranje denarja prvič inkriminirano kot samostojno kaznivo dejanje.

2.2 Umazani denar

Še preden lahko govorimo o pranju denarja, moramo opredeliti pojem umazanega denarja oziroma to, kaj posamezna država obravnava kot umazani denar. Opredeliti moramo prepovedane dejavnosti (predhodna kazniva dejanja), katerih nezakonito pridobljeni prihodki predstavljajo umazani denar, ki ga je potrebno skozi različne faze oprati, tako, da se prikrije njegov dejanski izvor. V začetku uporabe pojma pranja denarja, se je le-ta pojavljal izključno v zvezi z nelegalnimi dobički iz trgovine z mamili (Deisinger 1993). Kasneje so se začele kot vir umazanega denarja pojavljati tudi druge kriminalne aktivnosti, in sicer v prvi vrsti nezakonita trgovina z orožjem ter vojaško

opremo, ugrabitve in terorizem. Poreklo umazanega denarja je torej večvrstno (Podbevšek 1993, 13). Po ocenah strokovnjakov še vedno največji delež umazanega denarja prihaja iz trgovine z mamili in orožjem, vendar pa vse pogostejši viri postajajo tudi davčne utaje, zlorabe in poslovne goljufije.

2.3 Predhodna kazniva dejanja

Pranje denarja je na prvi pogled družbi nenevarno kaznivo dejanje, za katerim pa se dejansko skrivajo najhujša in najnevarnejša kazniva dejanja. Pravne ureditve različnih držav se razlikujejo po tem, katera kazniva dejanja so v njihovi zakonodaji opredeljena kot predhodna kazniva dejanja kaznivemu dejanju pranja denarja. V teoriji in praksi različnih držav se je razvilo pet zakonodajnih modelov, ki določajo definicijo umazanega denarja oziroma s kriminalnimi dejanji nezakonito pridobljenih prihodkov (Strologo 1998, 60):

- Prvi znani model je model naštetih kaznivih dejanj, pri katerem so vsa predhodna kazniva dejanja v kazenskem zakoniku taksativno naštetja. Ta sistem uporabljajo Portugalska, Grčija, Irska, Nemčija, Luksemburg, Turčija, Kanada in ZDA (Šeme Hočevar 2007, 98). V osnovi ima ta sistem veliko pomanjkljivost, saj kot predhodna kazniva dejanja v osnovi opredeljuje le nekatera kazniva dejanja, prednost pa je v tem, da se lahko lista predhodnih kaznivih dejanj stalno dopolnjuje. Tako so nekatere države, ki so v svoji zakonodaji uzakonile ta model, listo kaznivih dejanj že tako razširile, da so se dejansko približale najsodobnejšemu 'all crime' modelu, ki ga bom opisala v nadaljevanju;
- zakonodaje nekaterih držav so predhodna kazniva dejanja vezala le na naklepno storjena kazniva dejanja. Ta model je zastarel in ga ne uporablja nobena država več, zadnja pa ga je opustila Italija (Šeme Hočevar 2007, 98);
- 'de minimis' model določa, da so lahko predhodna kazniva dejanja le tista, s katerimi si storilec pridobi protipravno premoženjsko korist, ki presega zakonsko predpisan znesek. Omenjeni model je bil uzakonjen tudi v Kazenskem zakoniku Republike Slovenije iz leta 1994, vendar je bil leta 1999 spremenjen. Velika slabost sistema 'de minimis' je v tem, da dejansko onemogoča kazenski pregon tistih storilcev, ki pri pranju denarja uporabljajo tehniko drobljenja zneskov na več manjših zneskov ali pa med več 'pralcev'.

Poleg Slovenije sta omenjeni model uporabljali še Hrvaška in Avstrija, ki pa sta ga prav tako opustili (Šeme Hočevar 2007, 99);

- četrti znani model je model, pri katerem so predhodna kazniva dejanja lahko le tista, za katera je zagrožena kazen nad določeno mejo. Tega sistema nima uzakonjenega nobena država več, saj zaradi razlik v višini zagroženih kazni v različnih državah močno omejuje možnost mednarodnega sodelovanja (Šeme Hočevar 2007, 98);
- naj sodobnejši model predhodnih kaznivih dejanj, je tako imenovani 'all crime' model. Pri tem modelu so lahko predhodna kazniva dejanja vsa kazniva dejanja, ki storilec omogočajo pridobitev protipravne premoženjske koristi. Ta model omogoča lažje mednarodno sodelovanje in izmenjavo storilcev kaznivih dejanj, zato je v svetu vse pogosteje uporabljen. 'All crime' model po spremembi zakonodaje uporablja tudi Slovenija, poleg naše države pa na primer še Velika Britanija, Nizozemska, Danska, Švica, Belgija, Francija, Slovaška, Avstralija in druge (Šeme Hočevar 2007, 98).

2.4 Faze pranja denarja

Pranje denarja se vedno vrši v treh fazah. Vsaka faza pranja lahko poteka samostojno, časovno ločeno, lahko pa tudi vse tri faze potekajo v istem časovnem obdobju (Lamberger 2001, 67). Faze pranja denarja so naslednje:

- prenos denarja (plasman)¹ – v tej fazi se poskuša gotovino, ki je bila pridobljena nezakonito, naložiti v finančni sistem v državi, ali pa jo prenesti iz države. Za to fazo so značilni visoki pologi gotovine na bančne račune, drobljenje zneskov umazanega denarja na manjše zneske, ki ne pritegnejo pozornosti organov pregona in nakup različnih plačilnih instrumentov z gotovino. Aktivnosti v tej fazi lahko izvršijo storilci predhodnega dejanja sami, ali pa to za njih opravijo druge osebe. Faza prenosa denarja je najtežja za odkrivanje (Heršak 1993, 221);
- legalizacija denarja (ustvarjanje plasti)² – je faza, v kateri se poskuša prikriti dejanski izvor denarja in njegovih lastnikov. Prek številnih finančnih

---

¹ ang. placement

² ang. layering

³ ang. integration

transakcij, s posredovanjem legalnih in fiktivnih podjetij, prek anonimnih vlaganj in posrednikov ali prek različnih kreditnih aranžmajev se zakrijejo sledi in onemogoči identifikacija lastnika (Deisinger 1993, 89);

- vključitev (integracija)³ – je zadnja faza pranja denarja, v kateri poskušajo storilci nezakonito pridobljen denar nakazati v finančni sistem kot popolnoma legitimno, zakonito pridobljeno premoženje. V tej fazi se denar vrne k storilcu kaznivega dejanja, ki ga lahko uporabi za povsem legalne namene, navadno pa se denar vrne v kriminalne aktivnosti (nakup orožja, drog ...).

2.5 Tehnike pranja denarja

Prikrivanje protipravno pridobljene premoženjske koristi in pranje denarja predstavlja nenehno tekmo med storilci kaznivih dejanj in organi pregona. Da bi jih organi pregona čim težje odkrili, storilci kaznivih dejanj za pranje denarja uporabljajo različne, vedno nove tehnike, ki organom pregona otežujejo njihovo odkrivanje. Poznanih tehnik pranja denarja je veliko, zato bom opisala le tiste, ki so najpogosteje uporabljene.

2.5.1 Fizični prenosi – tihotapljenje gotovine

Fizični prenos gotovine je kljub številnim možnostim, ki jih nudi sodobna tehnika, še vedno najpogosteje uporabljena tehnika pranja denarja. Pri tem gre dejansko le za prenos gotovine iz ene države v drugo. V drugi državi se gotovina zamenja v območno valuto, sredstva pa se položijo na bančni račun. Na takšen način ostane pravi izvor denarja neznan, nezakonito pridobljen denar pa se tako v globalnem finančnem sistemu pomeša z zakonitim. Ta tehnika je značilna za prvo fazo pranja denarja (Freemantle 1996, 92),

2.5.2 Drobljenje

Drobljenje⁴ je tehnika pranja denarja, pri kateri se večji zneski 'razdrobijo' na več manjših. Cilj storilcev je, da se s tem izognejo prijavam, ki so jih finančne organizacije dolžne posredovati pristojnim organom ob gotovinskih transakcijah nad zakonsko

---

⁴ ang. smurfing – Predstavlja tehniko pranja denarja, pri kateri se večje vsote denarja razdrobijo na zneske, ki jih po veljavnih predpisih v posamezni državi ni treba prijaviti FIU.

določenim zneskom in prijavam ob prenosu sredstev nad zakonsko določenim zneskom prek državne meje.

2.5.3 Uporaba gospodarstva in prostih trgovinskih con

Pogosto storilci kaznivih dejanj za pranje denarja uporabljajo tudi navidezne posle prek družb, ki so ustanovljene zgolj kot kulisa. Najpogosteje te družbe izdajajo fiktivne račune za neopravljene posle ali pa nerealno zvišajo ceno blaga pri dejansko izvršenih poslih. Sredstva, ki so bila družbi nakazana brez pravne in ekonomske podlage oziroma del sredstev, ki predstavljajo preplačilo blaga ali storitev, se nato storilcem kaznivih dejanj vrnejo v gotovini (Šeme Hočevar 2007, 33).

2.5.4 Igre na srečo

Pranje denarja je pogosto tudi v igralnicah. Pri tem storilci uporabljajo metodo navideznega igranja. Z umazanim denarjem v igralnici kupijo igralne žetone, vendar jih za dejansko igro uporabijo zelo malo. Kasneje žetone pri blagajni zamenjajo za gotovino ali ček. Pri tem od igralnice zahtevajo pisno potrdilo, da sredstva predstavljajo dobiček v igralnici. Uporaba te tehnike se je močno zmanjšala po tem, ko so igralnice v številnih državah prenehale izdajati pisna potrdila o izplačanih sredstvih. Pogosto pralci denarja v igralnici igrajo proti svojim 'pomagačem', ki v igro vlagajo žetone, kupljene z umazanim denarjem, ki ga namerno izgubljajo. Storilec priigrane žetone zamenja za gotovino, ki jo kasneje prikaže kot iztržek od igranja (Grčar 1995, 38).

V nekaterih državah Zahodne Evrope so organi pregona zaznali tudi tehniko pranja denarja s pomočjo nakupa dobitnih loterijskih srečk po bistveno višjih cenah, kot so bile denarne nagrade, ki jih je lastnik srečke zadel (Šeme Hočevar 2007, 34). Kupec dobitni listek plača z umazanim denarjem, izplačilo pa kasneje prikaže kot legalno pridobljen denar.

2.5.5 Uporaba sodobnih bančnih storitev

Banke uporabljajo možnosti sodobnih tehnologij za izvajanje hitrih in stranki kar najbolj dosegljivih finančnih storitev. Z vidika pranja denarja je težava sodobnega on-line bančništva v tem, da onemogoča neposredno identifikacijo stranke pri opravljanju transakcij. Stranka si zagotovi dostop do bančnega računa z uporabo posebne kode kar iz svojega osebne računalnika ali pa celo kar s prenosnega telefona. Zaradi opisanega

dostopa stranke do bančnega računa, banka ne more neposredno preveriti identitete stranke, kar dejansko pomeni, da lahko do računa dostopa vsakdo, ki poseduje kodo. Osnovni problem 'off shore' bančništva je v tem, da tovrstne banke nudijo svoje storitve brez neposredne identifikacije stranke ob odprtju računa in tako omogočajo dostop do svojih storitev pravzaprav neznanim strankam (Šeme Hočevar 2007, 35).

2.5.6 Združevanje tehnik pranja denarja

Storilci kaznivega dejanja pranja denarja se pri izvrševanju kaznivih dejanj poslužujejo navedenih tehnik pranja denarja, pogosto pa uporabijo tudi več tehnik, da bi pred organi pregona čim bolj zbrisali sled o izvoru denarja. Storilci si z različnimi kaznivimi dejanji pridobivajo čedalje višje vsote protipravne premoženjske koristi, tako da jim je njihova legalizacija 'specializiran poklic' in s tem tudi dejanja pranja denarja vse bolj domišljena, sofisticirana, možnosti odkrivanja in sledenja le-tem pa vedno slabše (Šeme Hočevar 2007, 36).

3 MEDNARODNE AKTIVNOSTI NA PODROČJU PRANJA DENARJA

Glede na to, da so se vsi poskusi boja proti pranju denarja, ki so temeljili na nacionalni zakonodaji, izkazali za neuspešne, je bilo treba tudi v reševanje te problematike vključiti mednarodne skupnosti v okviru različnih svetovnih in regionalnih organizacij. Namen tega vključevanja je bilo poenotenje pravnih predpisov med različnimi državami in hkrati spodbuditi države k boju proti tovrstnemu kriminalu (Strologo 1995, 141).

3.1 Organizacija združenih narodov

V nadaljevanju bom predstavila nekaj ključnih mednarodnih organizacij:

a) *Konvencija OZN zoper nezakonit promet mamil in psihotropnih snovi*

Omenjena konvencija je bila sprejeta na Dunaju 19. 12. 1988, zato jo poznamo kot Dunajsko konvencijo. Dejansko je to prva mednarodna listina, ki po vsebini opredeljuje kaznivo dejanje pranja denarja. Cilj konvencije je izboljšava sodelovanja med državami podpisnicami. Le z dobrim sodelovanjem na mednarodnem nivoju je namreč borba proti nezakonitemu prometu z mamili in psihotropnimi snovmi lahko učinkovita. Dunajska konvencija dejanja, s katerimi se prikriva dejanski izvor denarja, opredeljuje kot prekršek. Med prekrške vključuje razpolaganja z lastnino, pri kateri obstaja sum, da je bila pridobljena s proizvodnjo, transportom ali distribucijo mamil ali psihotropnih snovi oziroma na podlagi sodelovanja pri navedenih aktivnostih. Kot prekršek konvencija obravnava tudi skrivanje in prikrivanje izvora lastnine, če je izvor povezan s mamili ali psihotropnimi snovmi.

Konvencijo je ratificiralo 70 držav in 15. 11. 1990 tudi nekdanja skupna država SFRJ. Slovenija je ob osamosvojitvi z ustavnim zakonom med svoje predpise sprejela tudi to konvencijo (Strologo 1995, 141).

b) *Konvencija proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in pranju denarja*

Generalna skupščina OZN je 11. 9. 2000 sprejela konvencijo, katere namen je krepitev sodelovanja za učinkovitejše preprečevanje in zatiranje mednarodnega organiziranega kriminala. Vsebuje tudi določila, ki se nanašajo na odkrivanje

in preprečevanje pranja denarja. Konvencija ureja preprečevanje, preiskavo in pregon kaznivih dejanj pranja denarja, kadar imajo mednarodni značaj ter so storjena s strani organiziranih kriminalnih združb. Dejansko je to prvi pravni predpis, ki ureja področje odkrivanja in preprečevanja pranja denarja v povezavi z organiziranim kriminalom (Šeme Hočevar 2007, 50).

Konvencija proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in pranju denarja je v veliki meri povzela besedilo Dunajske konvencije z nekaterimi pomembnimi novostmi, in sicer (Šeme Hočevar 2007, 50):

- *konvencija obvezuje države podpisnice, da kot predhodna kazniva dejanja kaznivemu dejanju pranja denarja opredeli čim več predhodnih kaznivih dejanj. Med kazniva dejanja naj bi uvrstili najmanj vsa huda kazniva dejanja, kaznivo dejanje sodelovanja v organizirani kriminalni družbi, kaznivo dejanje podkupovanja in kaznivo dejanje oviranja pravosodja;*
- *konvencija določa vzpostavitev nadzornega režima za bančne in nebančne ustanove, če je potrebno pa tudi za druge subjekte, za katere obstaja večja verjetnost, da bodo zlorabljeni za pranje denarja;*
- *konvencija s pranjem denarja povezuje tudi odgovornost pravnih oseb. Podpisnicam daje možnost, da uredijo odgovornost pravnih oseb za storitev kaznivega dejanja pranja denarja kot kazensko, civilno ali upravno odgovornost, kar pa ne more vplivati na kazensko odgovornost fizičnih oseb;*
- *konvencija daje državam podpisnicam v praktičnih primerih pravno podlago za bilateralno ali multilateralno sodelovanje.*

c) *Mednarodna konvencija o zatiranju financiranja terorizma*

Konvencija je bila sprejeta na 76. plenarnem zasedanju Generalne Skupščine OZN 9. 12. 1999. Cilj konvencije je pomoč državam v boju proti terorizmu in poenotenje ukrepov na področju zoper terorizem. Osredotočena je na omejevanje financiranja terorizma kot bistvenega pogoja za delovanje terorističnih organizacij ali posameznikov. Njen namen je preprečevanje financiranja terorizma, tako z zakonito kot tudi z nezakonito pridobljenimi sredstvi. Skupna lastnost financiranja terorizma in pranja denarja je predvsem v

podobnem načinu premikanja sredstev znotraj in zunaj finančnega sistema, zato so za odkrivanje potrebni enaki ukrepi. V zvezi s tem konvencija določa ukrepe, ki jih morajo države sprejeti na področju identifikacije strank, odkrivanja, zamrznitve, zasega in odvzema sredstev, ki so bila uporabljena ali namenjena za storitev kaznivih dejanj financiranja terorizma, prav tako pa tudi premoženjske koristi, pridobljene s takšnimi kaznivimi dejanji (Šeme Hočevar 2007, 52).

3.2 Svet Evrope

Svet Evrope je mednarodna organizacija, ki jo sestavlja 47 držav iz evropske regije. Ustanovljena je bila 5. 5. 1949 z Londonskim sporazumom. Članica Sveta Evrope lahko postane vsaka evropska država pod pogojem, da sprejema načelo vladavine prava in jamči človekove pravice in temeljne svoboščine vsakomur, ki je pod njeno oblastjo. Svet Evrope je dejaven tudi na področju odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma. V zvezi z omenjenim področjem sta bili sprejeti dve pomembni konvenciji (Šeme Hočevar 2007, 73).

a) *Konvencija Sveta Evrope št. 141 o pranju, izsleditvi, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem.*

Konvencija je bila sprejeta 8. 11. 1990, veljati pa je začela 1. 9. 1993. Predstavlja enega temeljnih in najpomembnejših aktov s področja preprečevanja pranja denarja. Glavni cilj konvencije je bila reforma nacionalnih zakonodaj in usklajitev z mednarodno opredelitvijo pranja denarja, s čimer bi se izboljšala primerljivost kazenskih zakonodaj različnih držav in krepitev sodelovanja med državami na področju odkrivanja ter preprečevanja pranja denarja. Cilj konvencije je bil tudi razširiti možnost zasega sredstev, pridobljenih s kaznivim dejanjem pranja denarja, tudi na protipravno premoženjsko korist, pridobljeno iz drugih oblik hudega kriminala. Konvencijo je kot najpomembnejši pravni akt na tem področju podpisala tudi Slovenija (Strologo 1995, 141).

Tako kot mnogi drugi predpisi je bila tudi konvencija št. 141 spremenjena, in sicer jo je nadomestila Konvencija Sveta Evrope o pranju, zasegu in zaplembi

premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, vključno s financiranjem terorizma.

b) *Konvencija Sveta Evrope o pranju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, vključno s financiranjem terorizma.*

Konvencijo Sveta Evrope o pranju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, vključno s financiranjem terorizma je Svet Evrope sprejel maja leta 2005, prinesla pa je več novosti. Konvencija ima preambulo in štirinajst členov, razdeljena pa je na štiri poglavja (Jakulin 1997, 281). V nadaljevanju podajam le najpomembnejše novosti, ki jih prinaša omenjena konvencija:

- predpisuje zamrznitev, zaseg in odvzem premoženja tudi za premoženje, v katero je bila protipravno pridobljena premoženjska korist spremenjena. Nadalje je zamrznitev, zaseg in odvzem razširila tudi na zakonito pridobljeno premoženje, v kolikor je to pomešano z umazanem premoženjem, ter na dobiček, ki izhaja iz umazanega premoženja;
- določa, da predhodna obsodba za predhodna kazniva dejanja ne sme biti pogoj za obsodbo za pranje denarja. Obsodba za pranje denarja mora biti možna, tudi če se dokaže le, da nezakonito premoženje izvira iz kaznivega dejanja, ni pa treba dokazati, iz katerega predhodnega kaznivega dejanja;
- predpisuje obvezno ustanovitev uradov za preprečevanje pranja denarja (FIU) in zagotovitev zadostnih finančnih, kadrovskih in tehničnih virov;
- določa, da morajo države zagotoviti prijavo prenosov večjih zneskov gotovine in vrednostnih papirjev na prenosnika preko državne meje;
- države podpisnice morajo zagotoviti, da osebe, ki se ukvarjajo z dejavnostmi, ki se lahko uporabijo za pranje denarja, opravljajo identifikacijo strank, stalno spremljajo poslovno razmerje s strankami, uradom sporočajo sume pranja denarja, hranijo dokumentacijo, izobražujejo zaposlene in sprejemajo interne postopke za zaznavanje sumov pranja denarja.

Konvencija št. 198 je prinesla v pravo Sveta Evrope veliko novega, hkrati pa je 'mehka' priporočila skupine FATF in pravila skupine EGMONT preoblikovala v zavezujočo obliko (Šeme Hočevar 2007, 78).

3.3 Svet Evropske unije

Svet Evropske unije je institucija, ki se je do leta 1993 imenovala Ministrski svet. Dejansko je najpomembnejša ustanova v procesu sprejemanja odločitev Evropske unije, v kateri so zastopane vlade držav članic Evropske unije. Glede na obravnavano tematiko se sestanejo resorni ministri, ki sprejemajo odločitve s svojega področja. Že od leta 1970 dalje želi omenjena institucija pospešiti in udejanjiti večje medsebojno sodelovanje, z namenom skupnega boja proti kriminalu (Šeme Hočevar 2007, 56). Na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma je Svet Evropske unije leta 2005 sprejel zelo pomemben dokument, in sicer Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/60/ES, katere najpomembnejša določila bom podrobneje opisala v nadaljevanju. Omenjena direktiva je bila namreč, poleg devetih posebnih priporočil skupine FATF, osnova za pripravo in sprejem Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Šeme Hočevar 2007, 61).

3.4 Projektna skupina za finančno ukrepanje (FATF)

Skupina FATF je prvo najpomembnejše mednarodno telo, ustanovljeno izključno za boj proti pranju denarja. Skupina je bila ustanovljena julija 1989 v Parizu, in sicer na srečanju sedmih najbolj razvitih držav (G7)⁵ (Šeme Hočevar 2007, 64).

Glavna naloga skupine FATF je oblikovanje ukrepov za preprečevanje pranja denarja in predvsem preverjanje njihove učinkovitosti. Za doseganje ciljev je skupina leta 1990 oblikovala 40 priporočil FATF. Podlaga za priporočila sta bili Dunajska konvencija in Baselska deklaracija, obe iz leta 1988. Štirideset priporočil skupine FATF ureja naslednja področja:

- izboljšanje nacionalnih pravnih ureditev,
- povečanje vloge in pomena finančnih sredstev ter
- krepitev mednarodnega sodelovanja.

---

⁵ Države G7 so: Francija, Italija, Kanada, Japonska, Nemčija, ZDA in Velika Britanija.

Leta 2001 je skupina razširila področje delovanja še na področje boja proti financiranju terorizma. V letu 2001 je za to področje sprejela osem posebnih priporočil, v letu 2004 pa še deveto posebno priporočilo. Posebna priporočila urejajo naslednja področja:

- ratifikacijo in izvrševanje predpisov OZN na področju terorizma (priporočilo št. 1),
- poziva k inkriminaciji financiranja terorizma in s tem povezanega pranja denarja (priporočilo št. 2),
- ureja vprašanja zamrznitve in odvzema terorističnega premoženja ali premoženja, namenjenega za teroriste (priporočilo št. 3),
- obravnava sumljive transakcije, ki se nanašajo na terorizem in sporočanje le-teh pristojnim organom (priporočilo št. 4),
- mednarodno sodelovanje (priporočilo št. 5 in št. 6),
- problematiko negotovinskih transferjev v tujino (priporočilo št. 7),
- področje neprofitnih organizacij (priporočilo št. 8) in
- problematiko prenosov gotovine preko državne meje (priporočilo št. 9).

Slovenija je že leta 1996 zaprosila za članstvo v skupini FATF, vendar je bila vloga zavrnjena. Leta 1998 je skupina oblikovala merila za sprejem novih članic, v katerih je navedeno, da se članstvo lahko širi le na strateško pomembne države, ki že imajo ustrezne predpise za odkrivanje in preprečevanje pranja denarja in imajo v svoji regiji pomembno vlogo na tem področju. Slovenija med te države ni uvrščena, saj je ne štejejo med strateško pomembne države, kljub temu pa od vstopa v članstvo Evropske unije Slovenija kot članica sodeluje v skupini FATF posredno (Šeme Hočevar 2007, 65).

3.5 Mednarodna delovna skupina EGMONT

Mednarodna delovna skupina EGMONT je bila ustanovljena 9. 7. 1995 v Bruslju.⁶ Na ustanovnem zasedanju so se zbrali predstavniki 24 držav, 14 uradov za preprečevanje in odkrivanje pranja denarja in 8 mednarodnih organizacij. Eden izmed ustanoviteljev skupine je tudi slovenski urad. Cilj srečanja je bilo raziskati pooblastila in

---

⁶ Skupina je dobila ime po palači EGMONT, v kateri je bil ustanovni sestanek.

naloge specializiranih organov, ustanovljenih za boj proti pranju denarja in med njimi vzpostaviti sodelovanje (Šeme Hočevar 2007, 82). Na zasedanju je ime Financial Intelligence Unit (FIU) postalo neformalna oznaka vseh uradov članov skupine EGMONT, ki se je ohranila vse do danes (Šeme Hočevar 2007, 81).

Od ustanovitve dalje se je delovna skupina EGMONT naglo širila in trenutno združuje 108 članic. Kljub veliki širitvi je še vedno osnovna naloga delovne skupine omogočanje hitre izmenjave podatkov med uradi članic, kar je izrednega pomena za uspešno odkrivanje in preprečevanje pranja denarja.

4 PRANJE DENARJA V REPUBLIKI SLOVENIJI

Slovenija se je s problematiko odkrivanja in preprečevanja pranja denarja začela ukvarjati leta 1994. Tega leta je bil sprejet prvi Zakon o preprečevanju pranja denarja (Uradni list RS, št. 36/94) in dva podzakonska akta - Navodilo o načinu sporočanja podatkov Uradu RS za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 81/94) in Odredba o organizacijah, ki jih ni treba identificirati pri opravljanju nekaterih transakcij (Uradni list RS, št. 64/94). Istega leta je bilo v kazenskem zakoniku prvič kot samostojno kaznivo dejanje inkriminirano kaznivo dejanje pranja denarja, ustanovljen je bil tudi urad.

4.1 Zakonodaja na področju pranja denarja v Republiki Sloveniji

Kot sem že navedla, so bili leta 1994 v Sloveniji sprejeti prvi pravni akti, ki so urejali področje odkrivanja in preprečevanja pranja denarja. Izkušnje na tem področju so že kmalu pokazale potrebo po nekaterih spremembah. Tako sta bila leta 1995 sprejeti novelo Zakona o preprečevanju pranja denarja (Uradni list RS, št. 63/95) in Zakona o deviznem poslovanju (Uradni list RS, št. 63/95). Leta 1996 so začeli veljati trije novi podzakonski akti Zakona o preprečevanju pranja denarja, in sicer Odredba o organizacijah, ki jih ni treba identificirati pri opravljanju nekaterih transakcij (Uradni list RS, št. 1/96), Navodilo o načinu sporočanja podatkov Uradu RS za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 1/96) in Uredba o metodologiji za notranjo kontrolo v organizacijah iz 2. člena Zakona o preprečevanju pranja denarja. Naslednji pomembni pravni akti so bili spremenjeni oziroma dopolnjeni v letu 1999. V tem letu je bil v spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika RS spremenjen tudi 252. člen, ki opredeljuje kaznivo dejanje pranja denarja. Tega leta je bil sprejet tudi Zakon o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja (Uradni list RS, št. 59/99). Glede oblikovanja novih predpisov na področju odkrivanja in preprečevanja pranja denarja je zelo pomembno leto 2001. Tega leta je bil namreč sprejet nov Zakon o preprečevanju pranja denarja (Uradni list RS, št. 79/01). Na podlagi slednjega so bili sprejeti tudi trije podzakonski akti, in sicer Odredba o organizacijah, ki jih ni treba identificirati pri opravljanju določenih transakcij (Uradni list RS, št. 84/01), Navodilo o načinu sporočanja podatkov Uradu RS za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 84/01) in Odredba o določitvi pogojev, pod katerimi organizacije iz 2. člena Zakona o

preprečevanju pranja denarja za določene stranke niso dolžne sporočiti podatkov o gotovinskih transakcijah (Uradni list RS, št. 84/01). Na podlagi izkušenj, ki jih je Slovenija pridobila na področju boja proti pranju denarja, je bil Zakon o preprečevanju pranja denarja že leta 2002 dopolnjen. Sprejeti so bili tudi novi podzakonski akti, predvideni v zakonu, in sicer Pravilnik o spremembah in dopolnitvah navodila o načinu sporočanja podatkov Uradu RS za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 83/02), Pravilnik o pooblaščenju, načinu izvajanja notranje kontrole, hrambi in varovanju podatkov, vodenju evidenc in strokovnem usposabljanju delavcev organizacij, odvetnikov, odvetniških družb, notarjev, revizorskih družb, samostojnih revizorjev in pravnih ali fizičnih oseb, ki opravljajo računovodske storitve ali storitve davčnega svetovanja (Uradni list RS, št. 88/02), Pravilnik o načinu sporočanja podatkov odvetnika, odvetniške družbe, samostojnega revizorja ali pravne oziroma fizične osebe, ki opravlja računovodske storitve ali storitve davčnega svetovanja, Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 83/02), Pravilnik o kreditnih ali finančnih institucijah s sedežem v Evropski uniji ali v tistih državah, ki po podatkih mednarodnih organizacij ali drugih pristojnih mednarodnih subjektov upoštevajo mednarodne standarde na področju preprečevanja in odkrivanja pranja denarja, ki jih ni treba identificirati pri opravljanju določenih transakcij (Uradni list RS, št. 94/02), Pravilnik o državah, ki ne upoštevajo standardov na področju preprečevanja in odkrivanja pranja denarja (Uradni list RS, št. 94/02) ter Pravilnik o identifikaciji stranke pri odpiranju računa ali vzpostavitvi trajnega poslovnega razmerja brez njene navzočnosti (Uradni list RS, št. 94/02).

Za nadaljnje spremembe na področju zakonodaje, ki ureja področje pranja denarja v Sloveniji, je zelo pomembna Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/60/ES z dne 26. 10. 2005 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranja terorizma. Omenjena direktiva, znana kot III. direktiva, je bila podlaga za nov Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranju terorizma, ki ga bom podrobneje opisala v nadaljevanju.

4.2 Urad RS za preprečevanje pranja denarja

Urad je bil ustanovljen decembra 1994 z Zakonom o organizaciji in delovnem področju ministrstev, z delom pa je pričel 1. 1. 1995. Slovenija se je ob ustanovitvi urada odločila za tako imenovani administrativni model in je urad ustanovila kot organ

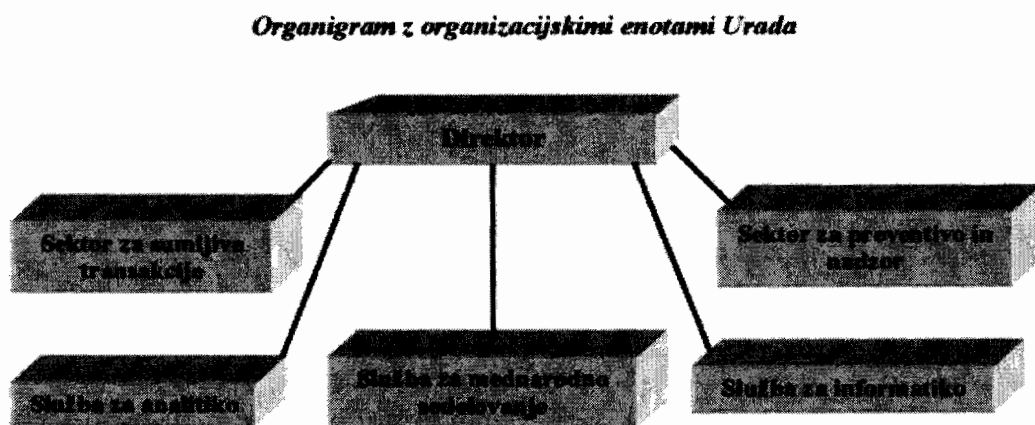

v sestavi Ministrstva za finance RS. Urad ima dejansko vlogo klirinške hiše med finančnimi institucijami na eni ter organi odkrivanja in pregona na drugi strani. Urad opravlja naloge, ki se nanašajo na preprečevanje in odkrivanje pranja denarja ter financiranja terorizma in druge naloge, določene z Zakonom o preprečevanju pranja denarja ter financiranja terorizma. Urad sprejema, zbira, analizira in posreduje podatke, informacije ter dokumentacijo, ki jih pridobi v skladu z odločbami Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. Urad je pri svojem delu povsem samostojen, o svojem delu pa je dolžan najmanj enkrat letno poročati Vladi RS.

4.3 Organiziranost urada

Urad vodi direktor. Organizacijska struktura urada je prilagojena osnovnim delovnim področjem, ki jih uradu nalaga Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. Urad ima dva sektorja, Sektor za sumljive transakcije ter Sektor za preventivo in nadzor. Podporo omenjenima sektorjema nudijo tri strokovne službe, in sicer služba za mednarodno sodelovanje, služba za informatiko in služba za analitiko. Organizacijska struktura urada je razvidna iz prikaza, objavljenega v nadaljevanju.

Slika 4.1 Organigram z organizacijskimi enotami Urada

Vir: Urad RS za preprečevanje pranja denarja 2008.

5 ZAKON O PREPREČEVANJU PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA

5.1 Razlogi za sprejem novega zakona

Kot sem že opisala, je Slovenija že leta 1994 začela s sprejemanjem zakonodaje, ki ureja področje pranja denarja. Zakoni so bili na podlagi pridobljenih izkušenj in na podlagi zahtev aktov mednarodne skupnosti večkrat dopolnjeni ter spremenjeni. Kljub temu so v zadnjih letih nastale nove, pomembne okoliščine, ki so terjale pripravo novega Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. Predvsem zaradi terorističnih napadov v ZDA in Evropi se je širša mednarodna skupnost odločila za spremembo in dopolnitev mednarodnih standardov na področju boja proti pranju denarja ter financiranju terorizma. Pomembno vlogo je imelo devet posebnih priporočil skupine FATF. Zaradi razširitve priporočil skupine je bil tudi na ravni EU pripravljen nov akt, katerega namen je bil uskladitev z revidiranimi mednarodnimi standardi, in sicer je bila to že omenjena Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/60/ES z dne 26. 10. 2005 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma. Določbe direktive je bilo potrebno v nacionalne zakonodaje vgraditi do 15. 12. 2007. Zaradi navedenega je bilo treba slovenski Zakon o preprečevanju pranja denarja uskladiti z evropskim pravnim redom in vključiti do tedaj še ne regulirano področje financiranja terorizma.

5.2 Novosti zakona

Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma je bil sprejet 22. 6. 2007, v veljavo pa je stopil 21. 7. 2007. Novosti novega zakona lahko strnemo v naslednje točke:

- prvič so v zakon vključeni tudi ukrepi za preprečevanje in odkrivanje financiranja terorizma,
- zakon razbremenjuje zavezance oziroma olajša nastop na trgu brez bistvenega posega v temelje sistema boja zoper pranje denarja in financiranja terorizma,
- zagotavlja ustrežnejši nadzor nad izvajanjem ukrepov za preprečevanje in odkrivanje pranja denarja ter financiranja terorizma postopkov obravnave kršitev zakona,

- zagotovitev globalnega pristopa v boju zoper pranje denarja in financiranja terorizma z uporabo mednarodnih standardov, kadar je to mogoče, tudi izven meja Republike Slovenije.

5.3 Podrobno o vsebini Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma

Skupno vsem določilom ZPPDFT je, da vse prejšnje in novo predpisane aktivnosti, povezane z odkrivanjem in preprečevanjem pranja denarja, razširja tudi na področje odkrivanja ter preprečevanja financiranja terorizma. Osnova za to spremembo je 21. člen direktive 2005/60/ES in 26. priporočilo skupine FATF. Poleg tega so v ZPPDFT denarni zneski spremenjeni iz SIT v EUR, njihova višina pa je prilagojena novim standardom.

5.3.1 Zavezanci

ZPPDFT določa (4. člen ZPPDFT), da se ukrepi za odkrivanje in preprečevanje pranja denarja ter financiranja terorizma izvajajo pred oziroma pri sprejemanju, izročitvi, zamenjavi, hrambi, razpolaganju oziroma drugem ravnanju z denarjem ali drugim premoženjem in pri sklepanju poslovnih razmerij pri:

- a) bankah, podružnicah bank tretjih držav in bankah držav članic, ki ustanovijo podružnico v Republiki Sloveniji oziroma so pooblaščne za neposredno opravljanje bančnih storitev v Republiki Sloveniji;
- b) hranilnicah;
- c) družbah, ki opravljajo določene storitve plačilnega prometa, vključno s prenosom denarja;
- d) pošti;
- e) družbah za upravljanje investicijskih skladov, podružnicah družb za upravljanje investicijskih skladov tretjih držav, družbah za upravljanje investicijskih skladov držav članic, ki ustanovijo podružnico v Republiki Sloveniji oziroma so pooblaščne za neposredno opravljanje storitev upravljanja investicijskih skladov v Republiki Sloveniji, in drugih osebah, ki lahko v skladu z zakonom, ki ureja upravljanje investicijskih skladov, izvajajo posamezne storitve ali posle upravljanja investicijskih skladov;

- f) ustanoviteljih in upravljavcih vzajemnih pokojninskih skladov ter pri pokojninskih družbah;
- g) borzno-posredniških družbah, podružnicah borzno-posredniških družb tretjih držav, borzno-posredniških družbah držav članic, ki ustanovijo podružnico v Republiki Sloveniji oziroma so pooblašcene za neposredno opravljanje storitev v zvezi z vrednostnimi papirji v Republiki Sloveniji, in drugih osebah, ki lahko v skladu z zakonom, ki ureja trg vrednostnih papirjev, oziroma zakonom, ki ureja trg finančnih instrumentov, izvajajo posamezne storitve v zvezi z vrednostnimi papirji;
- h) zavarovalnicah, ki imajo dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov v skupini življenjskih zavarovanj (v nadaljnjem besedilu: poslov življenjskega zavarovanja), podružnicah zavarovalnic tretjih držav, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja, in zavarovalnicah držav članic, ki ustanovijo podružnico v Republiki Sloveniji oziroma so pooblašcene za neposredno opravljanje poslov življenjskega zavarovanja v Republiki Sloveniji;
- i) družbah za izdajo elektronskega denarja, podružnicah družb za izdajo elektronskega denarja tretjih držav in družbah za izdajo elektronskega denarja države članice, ki ustanovijo podružnico v Republiki Sloveniji oziroma so pooblašcene za neposredno opravljanje storitev izdaje elektronskega denarja v Republiki Sloveniji;
- j) menjalnicah;
- k) revizijskih družbah in samostojnih revizorjih;
- l) koncesionarjih, ki prirejajo posebne igre na srečo v igralnicah oziroma igralnih salonih;
- m) prirediteljih, ki trajno prirejajo športne stave;
- n) prirediteljih in koncesionarjih, ki prirejajo igre na srečo prek svetovnega spleta ali drugih telekomunikacijskih sredstvih,
- o) zastavljalnicah;
- p) pravnih in fizičnih osebah, ki opravljajo posle v zvezi z dejavnostjo:
  - dajanja kreditov oziroma posojil, ki vključuje tudi: potrošniške in hipotekarne kredite, faktoring in financiranje komercialnih poslov, vključno s forfeiranjem,

- finančnega zakupa (lizinga),
- izdajanja in upravljanja plačilnih instrumentov (na primer kreditnih kartic in potovalnih čekov),
- izdajanja garancij in drugih jamstev,
- upravljanja naložb za tretje osebe in svetovanja povezana s tem,
- oddajanja sefov,
- posredovanja pri sklepanju kreditnih in posojilnih poslov,
- zavarovalnega zastopstva pri sklepanju pogodb o življenjskem zavarovanju,
- zavarovalnega posredništva pri sklepanju pogodb o življenjskem zavarovanju,
- računovodskih storitev,
- storitev davčnega svetovanja,
- podjetniških ali fiduciarnih storitev,
- prometa plemenitih kovin in dragih kamnov ter izdelkov iz njih,
- trgovanja z umetninami,
- organiziranja ali izvajanja dražb in
- prometa nepremičnin.

Za vse navedene subjekte v nadaljevanju uporabljam izraz organizacija. Pri določitvi organizacij je bilo treba zaradi obveznosti, ki izhajajo iz direktive 2005/60/ES, v ZPPDFT mednje dodati:

- družbe, ki nudijo podjetniške in fiduciarne storitve,
- družbe za izdajo elektronskega denarja,
- organizacije, ki opravljajo določene storitve plačilnega prometa, vključno s posredovanjem denarja,⁷
- pravne in fizične osebe, ki opravljajo posle v zvezi z dejavnostjo zavarovalnega zastopništva.

Med organizacije pa v ZPPDFT niso več vključene potovalne agencije in borze.

---

⁷ Na primer Western Union in Moneygram

5.3.2 Naloge in obveznosti organizacij

S ciljem odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma so dolžne organizacije pri opravljanju svojih dejavnosti izvajati različne naloge, ki jim jih nalaga ZPPDFT. Te naloge so našteje v 5. členu ZPPDFT, in sicer so naslednje:

- izvajanje ukrepov za poznavanje stranke (pregled stranke),
- sporočanje predpisanih in zahtevanih podatkov ter predložitve dokumentacije uradu,
- imenovanje pooblaščenca in namestnikov pooblaščenca,
- skrb za redno strokovno usposabljanje in izobraževanje delavcev ter zagotovitev rednega notranjega nadzora nad opravljanjem nalog po ZPPDFT,
- priprava seznama indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma,
- zagotovitev varstva in hrambe podatkov ter upravljanje predpisanih evidenc,
- izvajanje ukrepov odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v lastnih podružnicah ter hčerinskih družbah v večinski lasti v tretjih državah.

Organizacija je dolžna za posamezne skupine ali vrste strank, za posamezna poslovna razmerja, produkte ali transakcije izdelati oceno tveganja pranja denarja ali financiranja terorizma (6. člen ZPPDFT). Ocena tveganja je uvedena zaradi zahtev direktive 2005/60/ES. Pristop na podlagi ocene tveganja je uveden zato, ker pri različnih vrstah strank, pri različnih poslovnih razmerjih, produktih ali transakcijah, ne obstaja enako tveganje za pranje denarja in financiranje terorizma. S ciljem določitve organizacij, pri katerih obstaja neznatno tveganje za pranje denarja ali financiranja terorizma, je minister za finance RS izdal Pravilnik o določitvi pogojev za obravnavo osebe kot stranke z neznatnim tveganjem za pranje denarja ali financiranje terorizma (Uradni list RS, št. 10/2008).

Poleg navedenega je organizacija dolžna zagotoviti tudi ustrezen notranji nadzor nad izvajanjem nalog odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma. Podrobna pravila o tem so opredeljena v Pravilniku o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri organizacijah, odvetnikih, odvetniških družbah in notarjih (Uradni list RS, št. 10/2008).

a) *Pregled stranke*

Pregled stranke⁸ je nova kategorija, ki jo ZPPDFT uvaja v skladu z zahtevami direktive 2005/60/ES in v skladu s petim priporočilom skupine FATF. Pregled stranke predstavlja uvedbo bolj specifičnih in podrobnejših določb glede ugotavljanja ter preverjanja istovetnosti strank in morebitnih dejanskih lastnikov. Pregled stranke, ki nadomešča identifikacijo stranke, predpisano v prejšnjih zakonih, je v novem ZPPDFT natančno opredeljen in obsega naslednje ukrepe (7. člen ZPPDFT):

- ugotavljanje istovetnosti stranke in preverjanje njene istovetnosti na podlagi verodostojnih, neodvisnih ter objektivnih virov,
- ugotavljanje dejanskega lastnika stranke,
- pridobitev podatkov o namenu in predvideni naravi poslovnega razmerja ali transakcije ter drugih podatkov in
- redno skrbno spremljanje aktivnosti, ki jih pri organizaciji izvaja stranka.

Organizacija je dolžna način izvajanja postopkov pregleda stranke opredeliti v svojih notranjih aktih (7. člen ZPPDFT).

Organizacija je dolžna opraviti pregled stranke v naslednjih primerih (8. člen ZPPDFT):

- pri sklepanju poslovnega razmerja s stranko,
- pri vsaki transakciji v vrednosti 15.000 EUR ali več, ne glede na to, ali poteka posamično ali z več transakcijami, ki so med seboj očitno povezane,
- pri dvomu o verodostojnosti in ustreznosti predhodno pridobljenih podatkov o stranki ali o dejanskem lastniku stranke ter
- vseh primerih, kadar s transakcijo ali stranko obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma, ne glede na višino transakcije.

Organizacija za fizične osebe oziroma njene zakonite zastopnike, samostojne podjetnike in posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost, praviloma pridobi potrebne podatke z vpogledom v uradni osebni dokument stranke v njeni navzočnosti (13. člen ZPPDFT). Če iz osebnega dokumenta ni možno pridobiti vseh potrebnih podatkov se ti lahko pridobijo iz druge veljavne javne listine, ki jo je dolžna predložiti

---

⁸ ang. customer due diligence

stranka oziroma neposredno od stranke. Izjemoma lahko organizacija ugotovi in preveri istovetnost stranke tudi s pomočjo kvalificiranega digitalnega potrdila stranke (13. člen ZPPDFT). Pogoji, ki morajo biti za to izpolnjeni, so predpisani v Pravilniku o določitvi pogojev za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila stranke (Uradni list RS, št. 10/2008).

Za stranke, ki so pravne osebe, pridobi organizacija potrebne podatke z vpogledom v originalno ali overjeno dokumentacijo iz sodnega ali drugega javnega registra (14. člen ZPPDFT). Dokumentacijo je organizaciji dolžan predložiti zakoniti zastopnik ali njegov pooblaščenec. Predložena dokumentacija na dan predložitve ne sme biti starejša od treh mesecev. Organizacija lahko ugotovi istovetnost pravne osebe tudi z neposrednim vpogledom v sodni ali drug javni register (14. člen ZPPDFT). Na izpis iz registra vpiše datum in čas vpogleda ter ime osebe, ki je vpogled opravila.

V kolikor je stranka oseba civilnega prava mora organizacija ugotoviti in preveriti istovetnost zastopnika, pridobiti overjeno pisno pooblastilo za zastopanje ter osebne podatke zastopnika in podrobne podatke o stranki (17. člen ZPPDFT).

Organizacija je pregled stranke dolžna opraviti sama, le izjemoma pa ga lahko prepusti tretjim osebam. Katere tretje osebe, poleg oseb, naštetih v ZPPDFT, izpolnjujejo pogoje za opravljanje pregleda stranke, natančno določa Pravilnik o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati oseba, da lahko nastopi v vlogi tretje osebe (Uradni list RS, št. 10/2008), ki ga je izdal minister za finance RS.

Poleg zgoraj opisanega pregleda stranke pa zakon predvideva še dve posebni obliki, in sicer poglobljeni in poenostavljeni pregled stranke (28. člen ZPPDFT).

Direktiva 2005/60/ES določa, da morajo organizacije izvajati poglobljeni pregled stranke v primerih, ko zaradi določenih okoliščin obstaja večje tveganje za pranje denarja ali financiranje terorizma. Po ZPPDFT je poglobljeni pregled stranke organizacija dolžna izvršiti pri sklepanju kontokorentnih bančnih razmerij s kreditnimi institucijami tretjih držav, pri sklepanju poslovnih razmerij s tujimi politično izpostavljenimi osebami in kadar stranka pri ugotavljanju ter preverjanju istovetnosti ni navzoča (30. člen ZPPDFT).

Poenostavljeni pregled lahko organizacija opravi v vseh primerih, kadar je v zvezi s transakcijo ali stranko tveganje za pranje denarja ali financiranje terorizma manjše ali pa sploh ne obstaja, in sicer v naslednjih primerih (33. člen ZPPDFT):

- kadar je stranka banka, hranilnica, pošta, družba za upravljanje investicijskih skladov, ustanovitelj in upravljavec vzajemnih pokojninskih skladov oziroma pokojninska družba, borzno posredniška družba in zavarovalnica, ki imajo sedež v državi članici Evropske unije ali v enakovredni tretji državi,
- kadar je stranka državni organ, organ samoupravne lokalne skupnosti, javna agencija, javni sklad, javni zavod ali zbornica,
- kadar je stranka družba, katere vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu ene ali več članic EU v skladu z zakonodajo EU oziroma, kadar je stranka družba s sedežem v tretji državi, katere vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu v državi članici ali tretji državi. Pogoj za veljavnost poenostavljenega pregleda tudi za družbe v tretjih državah je, da v posamezni državi veljajo zahteve po razkritju podatkov v skladu z zakonodajo EU in
- kadar gre za stranko za katero organizacija oceni, da predstavlja neznatno tveganje za pranje denarja ali financiranja terorizma.

Direktiva 2005/60/ES uvaja tudi možnost, da se pregled stranke opravi prek tretjih oseb in določa, katere so lahko tretje osebe (24. člen ZPPDFT). Zakonodajalec je v ZPPDFT to možnost uporabil, in sicer zato, da bi se izognil podvajanju postopkov ugotavljanja in preverjanja istovetnosti strank ter s tem zastojem in neučinkovitosti v poslovanju. Preden organizacija zaupa izvedbo pregleda stranke tretjim osebam, mora preveriti, če izpolnjuje vse pogoje, predpisane v ZPPDFT. Slednji povzema tudi določila direktive 2005/60/ES, ki določa, katere so lahko tretje osebe. V ZPPDFT so kot tretje osebe opredeljene (25. člen ZPPDFT):

- banke, podružnice bank tretjih držav in banke držav članic, ki ustanovijo podružnico v Republiki Sloveniji,
- hranilnice,
- pošte,
- družbe za upravljanje investicijskih skladov,
- ustanovitelji in upravljavci vzajemnih pokojninskih skladov ter pokojninskih družb,

- borzno-posredniške družbe, podružnice borzno-posredniških družb držav članic, ki imajo podružnico v Republiki Sloveniji,
- zavarovalnice v državi članici ali slovenske podružnice zavarovalnice v državi članici,
- hčerinske banke od bank članic v tretji državi ali njihove podružnice, hčerinske družbe od družb za upravljanje investicijskih skladov članice v tretji državi ali njihove podružnice, hčerinske družbe borzno-posredniških družb države članice v tretji državi ali njihove podružnice ter podružnice ali hčerinske zavarovalnice države članice v tretji državi in
- druge osebe, ki izpolnjuje pogoje, ki jih določi minister za finance RS in so navedene v pravilniku.

Kot tretja oseba se lahko šteje tudi notar s sedežem v državi članici ali enakovredni tretji državi, nikakor pa kot tretja oseba ne more nastopati navidezna banka ali druga kreditna institucija, ki ne opravlja ali ne sme opravljati svoje dejavnosti v državi, v kateri je registrirana. Organizacija tudi ne sme zaupati izvedbe pregleda stranke tretji osebi, kadar je stranka tuja pravna oseba, ki ne opravlja ali ne sme opravljati trgovske, proizvodne ali druge dejavnosti v državi, v kateri je registrirana ali kadar je stranka fiduciarna ali druga podobna družba tujega prava z neznanimi ali prikritimi lastniki oziroma upravljavci (26. člen ZPPDFT).

Seznam enakovrednih tretjih držav je, ob upoštevanju direktive 2005/60/ES in akta Evropske komisije, sprejetega na njeni podlagi, določen v Pravilniku o določitvi seznama enakovrednih tretjih držav, ki ga je izdal minister za finance RS (Uradni list RS, št. 10/2008).⁹

---

⁹ Kot enakovredne tretje države so določene: Argentina, Avstralija, Brazilija, Kanada, Hongkong, Japonska, Mehika, Nova Zelandija, Ruska federacija, Singapur, Švica, Južnoafriška republika, ZDA, Nizozemski Antili in Aruba.

b) *Ugotavljanje dejanskega lastnika stranke*

ZPPDFT tudi podrobno določa, katere fizične osebe se štejejo za dejanske lastnike pravne osebe ter način ugotavljanja dejanskega lastnika pravne osebe (19. člen ZPPDFT). Obvezo ugotavljanja dejanskih lastnikov, ki je prej veljala le za tuje 'off shore' družbe in tuje fiduciarne družbe, razširja na vse pravne osebe. Direktiva 2005/60/ES tudi določa, da se za dejanskega lastnika gospodarskega subjekta šteje fizična oseba, ki ima v družbi 25-odstotni lastniški delež.

c) *Omejitve pri poslovanju s strankami*

Ob upoštevanju določil direktive 2005/60/ES ZPPDFT predpisuje nekatere omejitve pri poslovanju s strankami. Tako ZPPDFT prepoveduje poslovanje z navideznimi bankami (36. člen ZPPDFT), odpiranje ali vodenje anonimnih računov, hranilnih knjižic na geslo ali prinositelja oziroma drugih produktov, ki kakor koli drugače, posredno ali neposredno, omogočajo prikrivanje identitete stranke (35. člen ZPPDFT).

d) *Obveznost sporočanja*

Organizacije so, ob upoštevanju 19. priporočila skupine FATF, dolžne uradu sporočiti podatke o vsaki gotovinski transakciji, ki presega višino 30.000 EUR.¹⁰ Podatke so dolžne uradu sporočiti takoj, ko je transakcija opravljena oziroma najpozneje v treh delovnih dneh po opravljeni transakciji. Obveznost sporočanja pa ne velja za revizijske družbe, samostojne revizorje ter pravne in fizične osebe, ki opravljajo računovodske storitve ali storitve davčnega svetovanja. Poleg sporočanja gotovinskih transakcij so organizacije dolžne, ne glede na višino transakcije, sporočiti uradu podatke o vseh transakcijah, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma.¹¹ Novost ZPPDFT je, da so organizacije dolžne uradu sporočiti tudi nameravane transakcije, v zvezi s katerimi obstaja navedeni sum, ne glede na to, ali je bila transakcija kasneje opravljena ali ne (38. člen ZPPDFT).

---

¹⁰ V letu 2007 so organizacije uradu sporočile 44.617 gotovinskih transakcij v skupni višini 2.486.040.208 EUR.

¹¹ V letu 2007 je urad odprl 192 novih in zaključil 185 zadev. Od ustanovitve dalje pa je urad odprl skupno 1.238 zadev in jih zaključil 1.048.

Način sporočanja podatkov uradu je natančno opredeljen v Pravilniku o načinu sporočanja podatkov Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 10/2008). Poleg navedenega podzakonskega akta je minister za finance RS izdal še Pravilnik o določitvi pogojev, pod katerimi za nekatere stranke ni treba sporočati podatkov o gotovinskih transakcijah (Uradni list RS, št. 10/2008).

Novost ZPPDFT je, da so organizacije dolžne zagotoviti, da se ukrepi odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma, v enaki meri kot v matični državi, izvajajo tudi v njenih podružnicah in hčerinskih družbah v njeni večinski lasti, ki imajo sedež v tretji državi. V kolikor ukrepov v tretji državi ne morejo izvajati, so o tem dolžni takoj seznaniti urad (39. člen ZPPDFT).

e) *Pooblaščenec*

Organizacije so dolžne za izvajanje ukrepov odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma imenovati pooblaščenca in enega ali več namestnikov. Ta obveznost ne velja za organizacije, ki imajo zaposlene manj kot štiri delavce (40. člen ZPPDFT). ZPPDFT v nasprotju s prejšnjimi zakoni določa pogoje za pooblaščenca ter njegove dolžnosti in dolžnosti, ki jih imajo do pooblaščenca organizacije. Pooblaščenec je lahko izključno oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje (41. člen ZPPDFT):

- da je zaposlen na tako visokem delovnem mestu, ki mu omogoča hitro, kakovostno in pravočasno izvajanje nalog,
- da ni bil pravnomočno obsojen ali ni v kazenskem postopku zaradi naklepne storitve kaznivih dejanj, naštetih v ZPPDFT,
- da je ustrezno usposobljen in ima izkušnje s področja odkrivanja ter preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma,
- da dobro pozna naravo poslovanja organizacije, predvsem na področjih, ki so izpostavljena tveganju za pranje denarja in financiranje terorizma.

Pooblaščenec v organizaciji skrbi za vzpostavitev, delovanje in razvoj sistema za odkrivanje ter preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma. Poleg tega skrbi za pravilno in pravočasno sporočanje podatkov uradu, sodeluje pri pripravi operativnih postopkov ter notranjih aktov, pri pripravi smernic za opravljanje notranjega nadzora,

koordinira dejavnosti organizacije na svojem delovnem področju, sodeluje pri postavitvi in razvoju informacijske podpore, upravi daje pobude ter predloge za izboljšanje sistema na področju odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma in sodeluje pri pripravi programov strokovnega usposabljanja in izobraževanja zaposlenih v organizaciji (42. člen ZPPDFT). Za to, da lahko pooblaščenec izvaja svoje naloge, mu je organizacija dolžna zagotoviti dostop do vseh potrebnih podatkov, informacij in dokumentacije, mu dati ustrezna pooblastila, izpolniti pogoje za delo, nuditi ustrezne pogoje, ki zagotavljajo varnost tajnih podatkov in informacij, ustrezno informacijsko podporo ter zagotoviti redno strokovno usposabljanje (43. člen ZPPDFT). Pooblaščenec mora biti organizacijsko ločen od drugih enot, za svoje delo pa je odgovoren neposredno upravi, kar je v skladu s 15. priporočilom skupine FATF.

f) *Odvetniki, odvetniške družbe in notarji*

Določene naloge na področju odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma so dolžni izvajati tudi odvetniki, odvetniške družbe in notarji, ki na podlagi določil direktive 2005/60/ES še vedno ostajajo med zavezanci. Zaradi narave njihovega poklica in predvsem zaradi posebnega razmerja z njihovimi strankami, so določila o odvetnikih, odvetniških družbah ter notarjih v mednarodnih aktih opredeljena ločeno od določil o organizacijah, temu pa sledi tudi ZPPDFT.

Odvetniki, odvetniške družbe in notarji so dolžni izvajati določbe ZPPDFT takrat, kadar svoji stranki pomagajo pri načrtovanju ali izvajanju transakcij, povezanih z (47. člen ZPPDFT):

- nakupom ali prodajo nepremičnine ali gospodarske družbe,
- upravljanjem strankinega denarja, vrednostnih papirjev in drugega premoženja,
- odpiranjem ali upravljanjem bančnih računov, hranilnih vlog ali računov za poslovanje z vrednostnimi papirji,
- zbiranjem sredstev, potrebnih za ustanovitev, delovanje ali upravljanje gospodarske družbe in
- ustanavljanjem, delovanjem ali upravljanjem ustanove, sklada, gospodarske družbe ali podobne pravno-organizacijske oblike.

Naloge s področja odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma so dolžni izvajati tudi takrat, kadar v imenu in za račun stranke izvajajo finančne transakcije ali transakcije v zvezi z nepremičninami (47. člen ZPPDFT).

V kolikor odvetnik, odvetniška družba ali notar pri izvajanju navedenih poslov ugotovi, da v povezavi z določeno osebo ali transakcijo obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma, so dolžni to sporočiti uradu praviloma še pred izvedbo transakcije. Navedena obveznost ne velja za podatke, ki jih dobijo od stranke ali o stranki pri ugotavljanju njenega pravnega položaja ali pri njenem zastopanju v povezavi s sodnim postopkom. Tudi takrat, kadar stranka pri odvetniku, odvetniški družbi ali notarju išče nasvet za pranje denarja ali financiranje terorizma, mora le-ta to takoj, ali najkasneje v roku treh dni, sporočiti uradu (49. člen ZPPDFT). Način sporočanja podatkov uradu je določen v Pravilniku o načinu sporočanja podatkov odvetnika, odvetniške družbe ali notarja Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja, ki ga je izdal minister za finance RS (Uradni list RS, št. 10/2008).

g) Indikatorji

ZPPDFT organizacijam, odvetnikom, odvetniškim družbam in notarjem izrecno nalaga sprejem ter uporabo indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ter financiranja terorizma (51. člen ZPPDFT). Navedena zahteva ima podlago v določilih direktive 2005/60/ES, ki določa, da morajo zavezanci v vsaki državi članici nameniti posebno pozornost vsem dejavnostim, za katere menijo, da bi bile lahko povezane s pranjem denarja ali financiranjem terorizma, zlasti pa zapletenim ali zelo obsežnim transakcijam in nenavadnim vzorcem transakcij, ki nimajo vidnega ekonomskega ali pravno utemeljenega razloga.

Pri sestavi liste indikatorjev sodelujejo z uradom, Banko Slovenije, Agencijo RS za nadzor vrednostnih papirjev, Agencijo RS za zavarovalni nadzor, Uradom RS za nadzor prirejanja iger na srečo, Slovenskim inštitutom za revizijo, Notarsko zbornico Slovenije, Odvetniško zbornico Slovenije ter z združenji in društvi, katerih člani so (52. člen ZPPDFT).

5.3.3 Naloge in pristojnosti urada

Urad ima za izvrševanje svojih zakonsko določenih nalog številne pristojnosti (53. člen ZPPDFT).

a) Zahteva za predložitev podatkov

V kolikor urad v zvezi z določeno transakcijo ali osebo presodi, da obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma, lahko od organizacije zahteva vse podatke in dokumentacijo, potrebne za izvajanje svojih nalog. Organizacija je dolžna uradu zahtevane podatke in dokumentacijo predložiti brez odlašanja, najpozneje pa v 15. dneh od prejema zahteve. Kadar obstajajo upravičeni razlogi, lahko urad določi krajši rok, kadar pa zaprosi za obsežno dokumentacijo, ali kadar obstajajo drugi upravičeni razlogi, pa organizacija lahko zaprosi za podaljšanje roka. Urad lahko za potrebne podatke in dokumentacijo zaprosi tudi odvetnika, odvetniško družbo ali notarja. Poleg zgoraj naštetih lahko urad za podatke in dokumentacijo zaprosi tudi državni organ in nosilce javnih pooblastil, ki so mu zaprosene podatke dolžni posredovati prav tako v roku 15 dni (54. člen ZPPDFT).

b) Začasna zaustavitev izvršitve transakcije

Urad ima tudi pooblastilo, da lahko, kadar obstajajo utemeljeni razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma, s pisno odredbo odredi začasno ustavitev izvršitve transakcije.¹² Izvršitev transakcije lahko ustavi za največ 72 ur. Odredbo je izjemoma dovoljeno izdati tudi ustno, vendar jo mora urad čim prej potrditi še pisno. Kadar je transakcija začasno ustavljena, lahko urad posreduje organizaciji navodila o postopku z osebami, na katere se ustavitev nanaša. O ustavitvi transakcije urad obvesti pristojne organe (Policija, Državno tožilstvo), ki so pri svojih postopkih dolžni ravnati posebno hitro (57. člen ZPPDFT). Če urad po preteku roka 72 ur ugotovi, da ni več utemeljenega suma, o tem obvesti pristojne organe in organizacijo, ki transakcijo lahko takoj izvrši. Organizacija lahko transakcijo izvrši tudi takrat, če urad v zakonsko določenem roku ne ukrepa (58. člen ZPPDFT).

---

¹² V letu 2007 je urad to pooblastilo uporabil v dveh primerih, od začetka svojega delovanja pa v 28 primerih.

Novost ZPPDFT je, da lahko urad pod zakonsko določenimi pogoji in ob upoštevanju dejanske vzajemnosti ustavi transakcijo tudi na podlagi obrazložene pisne pobude organa, pristojnega za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, države članice EU ali tretje države. Če urad po prejemu pobude presodi, da ne obstajajo utemeljeni razlogi za sum pranja denarja in financiranja terorizma, pobudo zavrne in o tem obvesti pobudnika. Prav tako lahko pod enakimi pogoji slovenski urad pošlje pobudo sorodnim organom držav članic ali tretjih držav (68. člen ZPPDFT).

c) *Tekoče spremljanje finančnega poslovanja stranke*

Novost ZPPDFT je tudi zahteva za tekoče spremljanje finančnega poslovanja stranke¹³, v povezavi s katero obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma. Zahteva se lahko nanaša tudi na druge osebe, za katere je možno utemeljeno sklepati, da so sodelovale pri navedenih aktivnostih. Organizacija mora zahtevane podatke uradu praviloma sporočiti še pred izvedbo transakcije ali sklenitvijo posla. Izvajanje ukrepa lahko traja največ tri mesece, iz utemeljenih razlogov pa se lahko podaljša še trikrat za en mesec, tako da lahko skupno traja največ šest mesecev (59. člen ZPPDFT).

Z uvedbo instituta tekočega spremljanja finančnega poslovanja stranke je ZPPDFT usklajen z določbo 7. člena Konvencije Sveta Evrope K198.

d) *Začetek postopka na pobudo*

Kot sem že navedla, lahko urad začne postopek na podlagi podatkov, ki mu jih sporočajo organizacije, odvetniki, odvetniške družbe in notarji. Poleg tega lahko urad, kadar obstajajo razlogi za sum pranja denarja in financiranja terorizma, začne postopek tudi na podlagi obrazložene pisne pobude sodišča, državnega tožilstva, policije, SOVE, Obveščevalno-varnostne službe Ministrstva za obrambo RS, Računskega sodišča RS, organa, pristojnega za preprečevanje korupcije, Urada RS za nadzor proračuna in Carinske uprave RS. Pobudo, ki se nanaša na sum pranja denarja ali financiranja terorizma v nepridobitnih organizacijah, lahko poda tudi inšpektorat, pristojen za notranje zadeve in drugi inšpekcijski organi, pristojni za nadzor delovanja nepridobitnih organizacij (60. člen ZPPDFT). Med pobudniki so v primerjavi z ZPPDFT dodani

---

¹³ ang. - monitoring order

nekateri novi (Obveščevalno-varnostna služba Ministrstva za obrambo RS in organ, pristojen za preprečevanje korupcije), nekaterih organov pa med pobudniki ni več. Razlog za to je v 25. členu direktive 2005/60/ES, ki govori o izvajanju nadzora nad zavezanci, ki ga izvajajo tudi Banka Slovenije, Agencija RS za trg vrednostnih papirjev, Urad RS za nadzor prirejanja iger na srečo in inšpekcijski organi Ministrstva za finance RS. Tako je dolžnost navedenih, da morajo uradu posredovati dejstva, ki jih odkrijejo pri izvajanju nadzora, opredeljena v poglavju ZPPDFT, ki ureja nadzor (89. člen VIII. poglavja ZPPDFT).

Urad ima pooblastilo, da pobudo, v kateri razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma niso utemeljeni, zavrne. O zavrnitvi, z navedbo razlogov, pisno obvesti pobudnika (60. člen ZPPDFT).

e) *Zaključek postopka v uradu*

Urad lahko na podlagi zbranih podatkov in dokumentacije zaključi obravnavo posameznih sumljivih transakcij ali oseb z obvestilom o sumljivih transakcijah ali z informacijo o drugih kaznivih dejanjih. Kadar urad presodi, da so podani razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali financiranja terorizma, pošlje pristojnim organom obvestilo o sumljivih transakcijah. Obvestilu priloži tudi vso potrebno dokumentacijo. Urad v obvestilu praviloma ne navede podatkov o organizaciji in delavcu, ki je sporočil podatke za začetek postopka, razen, če kasneje to od njega pisno zahteva sodišče (61. člen ZPPDFT).

Urad lahko pri svojem delu zazna tudi sume storitve drugih kaznivih dejanj. V tem primeru lahko pristojnim organom pošlje informacijo, kadar obstajajo razlogi za sum storitve kaznivega dejanja kršitve proste odločitve volivcev po 162. členu KZ, sprejemanja podkupnine pri volitvah po 168. členu KZ, goljufije po 217. členu KZ, zlorabe zaupanja po 220. členu KZ, organiziranja denarnih verig in nedovoljenih iger na srečo po členu 234.b KZ, preslepitve pri pridobitvi posojila ali ugodnosti po 235. členu KZ, preslepitve pri poslovanju z vrednostnimi papirju po 236. členu KZ, ponareditve ali uničenja poslovnih listin po 240. členu KZ, zatajitve finančnih obveznosti po 254. členu KZ, sprejemanja daril za nezakonito posredovanje po 269. členu KZ, dajanja daril za nezakonito posredovanje po 269.a členu KZ, hudodelskega združevanja po 297. členu

KZ in vseh drugih kaznivih dejanj, za katere je v KZ predpisana kazen pet ali več let zapora (62. člen ZPPDFT).¹⁴

Urad je o končanem postopku dolžan pisno obvestiti organizacijo ali pobudnika, ki je uradu posredoval podatke za začetek postopka. Povratna informacija ni obvezna, kadar urad presodi, da bi njeno posredovanje lahko škodovalo nadaljnjemu postopku (63. člen ZPPDFT).

f) *Mednarodno sodelovanje*

Mednarodno sodelovanje¹⁵ med uradi, ki je za uspešno borbo proti pranju denarja in financiranju terorizma zelo pomembno, je podrobno urejeno v Konvenciji Sveta Evrope K198. ZPPDFT to področje ureja podrobneje kot prejšnji zakoni (64. člen ZPPDFT). Urad ima na področju mednarodnega sodelovanja¹⁶ velika pooblastila, vendar mora pred pošiljanjem osebnih podatkov v tujino pridobiti zagotovila, da ima organ države, v katero se podatki pošiljajo, urejeno varstvo osebnih podatkov in da jih bo uporabil le za namene odkrivanja ter preprečevanja pranja denarja ali financiranja terorizma.

Urad lahko pri obravnavi posamezne zadeve organe države članice ali tretje države zaprosi za vse potrebne podatke. Pridobljene podatke lahko uporabi le za namene, za katere jih je zbiral, in sicer na podlagi pisnega soglasja organa, ki mu jih je posredoval (65. člen ZPPDFT). Urad lahko tudi, na podlagi pisnega zaprosila tujega organa, pošlje podatke, potrebne za odkrivanje pranja denarja ali financiranja terorizma, v tujino. Zaposilo se lahko zavrne, kadar v njem niso podani razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma ali, če bi posredovanje podatkov škodilo kazenskemu postopku v Republiki Sloveniji. Pri izmenjavi podatkov urad upošteva načelo dejanske vzajemnosti (66. člen ZPPDFT).

Kadar urad pri obravnavi določene zadeve pridobi podatke, pomembne za postopek v tujini, jih lahko na lastno pobudo ob pogoju dejanske vzajemnosti posreduje tujemu organu (67. člen ZPPDFT).

---

¹⁴ V letu 2007 je urad pristojnim organom posredoval 51 pisnih informacij.

¹⁵ V letu 2007 je urad pristojnim organom posredoval 59 obvestil o sumljivih transakcijah

¹⁶ Urad je v letu 2007 poslal 72 zaprosil v 27 držav in prejel 74 zaprosil iz 24 držav.

ZPPDFT kot novost določa tudi, da lahko slovenski urad na obrazloženo pisno pobudo organa države članice EU ali tretje države uporabi pooblastilo za začasno zaustavitev transakcije. Kadar v pobudi niso podani utemeljeni razlogi, jo urad lahko zavrne in o tem obvesti pobudnika. Na podlagi enakih razlogov lahko tudi slovenski urad tujemu organu posreduje pisno pobudo za začasno zaustavitev izvršitve transakcije (68. člen ZPPDFT).

g) *Objava statističnih podatkov*

ZPPDFT nalaga uradu, da mora najmanj enkrat letno objaviti statistične podatke v zvezi s pranjem denarja in financiranjem terorizma (70. člen ZPPDFT). Navedena obveza ima podlago v direktivi 2005/60/ES in v 32. priporočilu skupine FATF. Podatki, ki jih je urad dolžan posredovati, se nanašajo na število prejetih prijav sumljivih transakcij, število obravnavanih primerov na letni ravni, število kazensko preganjanih oseb, število oseb, obsojenih zaradi storitve kaznivega dejanja pranja denarja in financiranja terorizma ter na obseg zamrznjenih, zaseženih ali odvzetih sredstev.

5.3.4 Naloge državnih organov in nosilcev javnih pooblastil

Nekateri državni organi in nosilci javnih pooblastil imajo v zvezi z odkrivanjem in preprečevanjem pranja denarja ali financiranja terorizma do urada določene obveznosti:

- carinski organi morajo uradu sporočiti podatke o vsakem prenosu gotovine v višini 10.000 EUR preko državne meje Republike Slovenije z državami, ki niso članice Evropske unije.¹⁷ Rok za prijavo je 3 dni¹⁸ (73. člen ZPPDFT);
- borze in centralna klirinško-depotna družba morajo uradu sporočiti vsa dejstva, ki bi lahko bila povezana s pranjem denarja ali financiranjem terorizma, ki jih zazna pri svojem delovanju (74. člen ZPPDFT);
- sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi morajo uradu posredovati podatke o vseh obravnavanih kaznivih dejanjih in prekrških s področja pranja denarja ali financiranja terorizma. Cilj posredovanja je centralizacija in analiza vseh podatkov z obravnavanega področja (75. člen ZPPDFT).

---

¹⁷ V letu 2007 so carinski organi uradu posredovali podatke o 1.343 prijavljenih in 16 neprijavljenih prenosih gotovine preko državne meje.

¹⁸ Navedeno določilo izhaja iz Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta št. 1889/2005 o nadzoru gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje.

5.3.5 Nadzor

Nadzor nad izvajanjem določb ZPPDFT izvajajo primarni nadzorniki, ki so zadolženi za nadzor na posameznem delovnem področju¹⁹ (85. člen ZPPDFT). Z navedenim novi zakon sledi decentralizaciji nadzora, kar je tudi priporočilo odbora strokovnjakov Sveta Evrope in priporočilo skupine FATF.

Pooblašcene osebe nadzornih organov vodijo tudi postopke o ugotovljenih prekrških.²⁰ O prekrških odločajo po poenostavljenem postopku. Vsi nadzorni organi morajo o odrejenih ukrepih, ugotovljenih kršitvah in drugih pomembnih ugotovitvah brez odlašanja pisno obvestiti urad. Sporočiti mu morajo vse podatke o kršitelju, opis kršitve in podatke o odrejenem nadzornem ukrepu ter ugotovitvah. Nadzorni organi morajo uradu poslati tudi izvod odločbe, izdane v postopku o prekršku.

Urad sam izvaja nadzor nad izvajanjem ZPPDFT pri organizacijah, odvetnikih, odvetniških družbah in notarjih. Nadzor izvaja z zbiranjem in preverjanjem podatkov, informacij in dokumentacije, ki so mu jo na zahtevo dolžni posredovati zgoraj naštetih. Za potrebe nadzora in vodenja postopka o prekršku lahko urad zahteva podatke tudi od državnih organov ter organizacij z javnimi pooblastili (86. člen ZPPDFT).

5.3.6 Kazenske sankcije

ZPPDFT, tako kot prejšnji zakon, prekrške deli na lahke, težje in najtežje. Tako je dana različna teža tistim dejanjem, ki kršijo temeljna načela in naloge, od dejanj, ki pomenijo kršitev manj pomembnih obveznosti. Za kršitev določil zakona se lahko kaznujejo pravne in fizične osebe. Za kršitve so določene denarne kazni, in sicer:

- za najtežje kršitve je za pravne osebe predpisana globa od 12.000 do 120.000 EUR, za odgovorne osebe pravne osebe, odgovorne osebe samostojnega podjetnika oziroma odgovorne osebe posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, je predpisana globa od 800 do 4.000 EUR, za samostojnega

---

¹⁹ Urad, Banka Slovenije, Agencija RS za trg vrednostnih papirjev, Agencija RS za zavarovalni nadzor, Urad RS za nadzor prirejanja iger na srečo, Davčna uprava RS, Tržni inšpektorat RS, Slovenski inštitut za revizijo.

Odvetniška zbornica Slovenije in Notarska zbornica Slovenije.

²⁰ Od ustanovitve urada dalje so bili sproženi 104 postopki zaradi kršitev določil zakona, ki zajemajo 251.

storjenih prekrškov.

- podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa od 4.000 do 40.000 EUR (91. člen ZPPDFT),
- za težje kršitve se kaznuje pravna oseba z globo od 6.000 do 60.000 EUR, odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika oziroma odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, je predpisana globa od 400 do 2.000 EUR, za samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa je predpisana globa od 2.000 do 20.000 EUR (92. člen ZPPDFT),
  - za lažje kršitve je za pravne osebe predpisana globa od 3.000 do 30.000 EUR, za odgovorne osebe pravne osebe, odgovorne osebe samostojnega podjetnika oziroma odgovorne osebe posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, je predpisana globa od 200 do 1.000 EUR, za samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa od 1.000 do 10.000 EUR (93. člen ZPPDFT).

Poleg navedenih kršitev ZPPDFT določa tudi globe za kršitve, ki jih storijo registrirani overitelji kvalificiranih digitalnih potrdil (94. člen ZPPDFT), delavci organizacij (96. člen ZPPDFT), revizijske družbe, samostojni revizorji ter pravne in fizične osebe, ki opravljajo računovodske storitve ali storitve davčnega svetovanja (97. člen ZPPDFT), odvetniki, odvetniške družbe in notarji (98. člen ZPPDFT), osebe, ki opravljajo dejavnost prodaje blaga (99. člen ZPPDFT) ter tretje osebe.

5.4 Podzakonski akti

ZPPDFT med končnimi in prehodnimi določbami določa obvezen sprejem osmih podzakonskih aktov, ostali podzakonski akti pa so le fakultativne narave. Ker sem sprejete podzakonske akte že omenila že v povezavi s problematiko, ki jo urejajo, naj jih le še enkrat zbirno naštejemo (100. člen ZPPDFT):

- Pravilnik o določitvi pogojev, pod katerimi za nekatere stranke ni treba sporočati podatkov o gotovinskih transakcijah,
- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja,

- Pravilnik o določitvi pogojev za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila stranke,
- Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri organizacijah, odvetnikih, odvetniških družbah in notarjih,
- Pravilnik o določitvi seznama enakovrednih tretjih držav,
- Pravilnik o določitvi pogojev za obravnavo osebe kot stranke z neznatnim tveganjem za pranje denarja ali financiranje terorizma,
- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov odvetnika, odvetniške družbe ali notarja Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja in
- Pravilnik o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati oseba, da lahko nastopa v vlogi tretje osebe.

6 SKLEP

Storilci kaznivih dejanj, predvsem pa organizirane kriminalne družbe, z izvrševanjem kaznivih dejanj pridobivajo čedalje večje vsote nezakonito pridobljenih sredstev. Pogosto je skoraj težje, kot pridobiti sredstva, kasneje le tem dati obliko legalno pridobljenih. Pri izvrševanju kaznivega dejanja pranja denarja so storilci vse bolj iznajdljivi in uporabljajo vedno nove tehnike, od katerih so najpogosteje uporabljene naslednje: tehnika tihotapljenja gotovine iz ene države v drugo, drobljenje večjih zneskov na manjše, uporaba gospodarstva in prostih trgovinskih con, pranje denarja s pomočjo iger na srečo ter zloraba sodobnih bančnih storitev. Da bi storilci kaznivih dejanj sledi za seboj čim bolj prikrili in se izognili organom pregona, pogosto hkrati uporabijo več tehnik pranja denarja. Vse pogosteje se pojavljajo tudi 'poklicni pralci denarja', ki za plačilo protivrednosti določenega odstotka od opranega zneska nudijo svoje usluge.

Poleg boja proti pranju denarja v zadnjih letih postaja vse bolj pomemben tudi boj proti terorizmu. Razlog za to so predvsem pogosti teroristični napadi v ZDA in tudi v Evropi. Ker teroristi za izvrševanje terorističnih napadov potrebujejo denar, ki pogosto potuje po istih poteh kot umazana sredstva, pridobljena s kaznivimi dejanji, se za njihovo odkrivanje in sledenje uporabljajo iste metode. V večini držav nalogo odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter odkrivanja in preprečevanja financiranja terorizma opravljajo isti, za to usposobljeni organi (FIU).

Izkušnje številnih držav, med njimi tudi Slovenije, kažejo, da je za uspešen boj proti pranju denarja in financiranju terorizma potrebno dobro sodelovanje med organi pregona znotraj države, dobro mednarodno sodelovanje ter ustrezna nacionalna zakonodaja. Ker je pranje denarja in financiranje terorizma globalni problem, se s pripravo standardov, ki so podlaga za sprejem nacionalne zakonodaje, ukvarjajo mnoge mednarodne organizacije in drugi organi. Na tem področju so dejavni predvsem Organizacija združenih narodov, Svet Evrope, Svet Evropske unije, Projektna skupina za finančno ukrepanje (FATF) in Mednarodna delovna skupina EGMONT.

Slovenija se z bojem proti pranju denarja ukvarja že od leta 1994, ko je bil ustanovljen Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja, sprejeta pa je bila prva zakonodaja na tem področju. Na podlagi novih mednarodnih standardov in na podlagi pridobljenih izkušenj se je slovenska zakonodaja večkrat spreminjala. Zadnja

sprememba zakonodaje, ki je boj proti pranju denarja razširila tudi na področje financiranja terorizma, je bila izvršena v letu 2007, ko je bil sprejet nov ZPPDFT. Podlaga za sprejem novega ZPPDFT je bila razširitev priporočil skupine FATF in sprejem Direktive Evropskega parlamenta ter Sveta 2005/60/ES o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma. ZPPDFT je ob upoštevanju novih mednarodnih zahtev in standardov prinesel pomembne novosti.

Med najpomembnejše novosti štejemo razširitev obveznosti sporočanja sumljivih transakcij tudi na primere, ko obstajajo razlogi za sum financiranja terorizma, ustrezno razširitev kroga zavezancev za izvajanje nalog na področju boja zoper pranje denarja in financiranje terorizma, uvedbo bolj specifičnih ter podrobnejših določb glede ugotavljanja in preverjanja istovetnosti strank ter morebitnih dejanskih lastnikov oziroma uvedbo širšega sklopa ukrepov v okviru pregleda strank; razširitev obveznosti določb glede pregleda strank na primere, ko obstajajo razlogi za sum financiranja terorizma; razširitev pooblastil glede izmenjave podatkov v okviru mednarodnega sodelovanja tudi na primere, ko je izmenjava podatkov in informacij potrebna za odkrivanje ter dokazovanje financiranja terorizma; razširitev obveznosti izvajanja nalog na področju boja zoper pranje denarja in financiranja terorizma tudi na podružnice ter družbe, ki jih imajo zavezanci v večinski lasti izven EU; prepoved odpiranja ali vodenja anonimnih računov, hranilnih knjižic na geslo ali prinositelja oziroma drugih produktov, ki omogočajo prikrivanje resnične identitete stranke ter prepoved poslovanja zavezancev z navideznimi bankami; možnost izvajanja določenih postopkov pregleda stranke tretjim osebam, kar omogoča izognitev podvajanju postopkov pri ugotavljanju in preverjanju istovetnosti strank; omejitev poslovanja z gotovino v primerih plačila blaga pri trgovcih v zneskih nad 15.000 EUR, kar posledično zmanjšuje tveganje za zlorabo s strani pralcev denarja ter hkrati izloča trgovce, ki trgujejo z velikimi zneski gotovine, iz kroga zavezancev za izvajanje nalog na področju boja zoper pranje denarja in financiranja terorizma; uvedbo možnosti začasne ustavitve transakcije v primerih, ko obstajajo razlogi za sum financiranja terorizma. Pomembno je, da ZPPDFT predvideva razširitev možnosti začasne ustavitve transakcij tudi na primere, ko za začasno ustavitev transakcije zaprosi enakovreden tuj organ države članice ali tretje države, pristojen za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma.

Nedvomno je nov ZPPDFT usklajen z vsemi mednarodnimi standardi in daje organom pregona v Republiki Sloveniji dobro podlago, da ob ustrezni usposobljenosti kadrov izvajajo svoja zakonska pooblastila ter uspešno opravljajo tudi najzahtevnejše naloge.

LITERATURA

- Bohinc, Rado. 2003. *Kazniva dejanja zoper gospodarstvo – Posvet Problematika odkrivanja in pregona gospodarske kriminalitete*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve RS.
- Deisinger, Mitja. 1993. *Pranje denarja*. Ljubljana: Ministrstvo za pravosodje RS.
- Deisinger, Mitja. 1995. *Analiza kaznivega dejanja pranja denarja*. Ljubljana: Ministrstvo za pravosodje RS.
- Dobovšek, Bojan. 1997. *Organizirani kriminal*. Ljubljana: Unigraf.
- Freemantle, Brian. 1996. *Evropa v primežu gospodarskega kriminala*. Ljubljana: Co Libri.
- Grčar, Vincenc. 1995. *Kazensko pravni vidiki pranja denarja*. Ljubljana: Ministrstvo za pravosodje RS.
- Heršak, Goran. 1993. *Pranje novca i policija*. Zbornik Pravnog fakultete u Zagrebu, Zagreb.
- Heršak, Goran. 1995. *Borba protiv organiziranog kriminala*. Zbornik Pravnog fakultete u Zagrebu, Zagreb.
- Jakulin, Vid. 1997. *Pranje denarja v aktih Evropske unije in Sveta Evrope*. Gradivo Strokovnega srečanje pravnih javnega prava, Portorož.
- Lamberger, Igor. 2001. *Gospodarski kriminal*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve RS.
- Plantan, Uroš. 1999. *Pranje denarja: Od kriminala do raja*. Ljubljana: Kapital: revija za naložbo denarja.
- Podbevšek, Bojan. 1993. *Organizirani gospodarski kriminal in pranje denarja*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve RS.
- Stroligo, Kludijo. 1995. *Pranje denarja, banke na razpotju*. Gradivo Zveze ekonomistov, Portorož.
- Stroligo, Kludijo. 1998. *Pranje denarja; IV Dnevi javnega prava: Uprava in sodstvo v evropskih povezavah in reforma javne uprave v Sloveniji*. Ljubljana: Institut za javno upravo RS.
- Šeme Hočevnar, Vida. 2007. *Pranje denarja – učinkovito odkrivanje in preprečevanje*. Ljubljana: GV Založba.

PRAVNI VIRI

- Direktiva ES o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja. *Uradni list EU*, št. 91/308.
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma. *Uradni list EU*, št. 60/05.
- Kazenski zakonik RS. *Uradni list RS*, št. 36/94.
- Pravilnik o določitvi pogojev za obravnavo osebe kot stranke z neznatnim tveganjem za pranje denarja ali financiranje terorizma. *Uradni list RS*, št. 10/2008.

Literatura

- Pravilnik o določitvi pogojev za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila stranke. *Uradni list RS*, št. 10/2008.
- Pravilnik o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati oseba, da lahko nastopa v vlogi tretje osebe. *Uradni list RS*, št. 10/2008.
- Pravilnik o določitvi pogojev, pod katerimi za nekatere stranke ni treba sporočiti podatkov o gotovinskih transakcijah. *Uradni list RS*, št. 10/2008.
- Pravilnik o določitvi seznama enakovrednih tretjih držav. *Uradni list RS*, št. 10/2008.
- Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri organizacijah, odvetnikih, odvetniških družbah in notarjih. *Uradni list RS*, št. 10/2008.
- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov odvetnika, odvetniške družbe ali notarja Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja. *Uradni list RS*, št. 10/2008.
- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja. *Uradni list RS*, št. 10/2008.
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranje denarja. *Letno poročilo Urada Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja za leto 2007*. Poslovni dokumenti, Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranje denarja.
- Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. *Uradni list RS*, št. 60/2007.
- Zakon o preprečevanju pranja denarja. *Uradni list RS*, št. 79/01 in št. 59/02.

VIRI

- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranje denarja. *Organizacijska struktura*. [Http://www.uppd.gov.si/slov/predstavitev/organizacijska_struktura.htm](http://www.uppd.gov.si/slov/predstavitev/organizacijska_struktura.htm) (10. 10. 2008).
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranje denarja. *Zakon o preprečevanju denarja in financiranja terorizma*. [Http://www.uppd.gov.si/slov/zakonodaja/delovni_obrazci_zppdft.htm](http://www.uppd.gov.si/slov/zakonodaja/delovni_obrazci_zppdft.htm) (15. 10. 2008).